

Előfizetési díj.

Videkekre postán vagy helyben házhoz	
hordva:	
Egész évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy órá helyben	1 frt.
Videkről egy hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.	

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Szerkesztői szállás:

Belkírály-utca szeglet trencsin-vár 7. szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak:

Ötször hasábozott garmond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknek külön kedvezmény is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppalik Alajos (Wollzeile 22). Haase
stein et Vogler
Wien
Wallfischgasse Nr. 10.

Nyitltéri cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

A
„KELET”
politikai és közgazd. napilap

1874 évi folyamára.

„KELET” előfizetési ára:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy órá	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar kiküldése tekintetéből vidékről 1 hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legcélszerűbben postai utalvánnyal kiadó Stein János könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala.

Kolozsvártt, május 28. 1874.

Országgyűlésünk szünetel, s bár a napi politikának sok fontos tárgya forog szőnyegen, nem lesz felesleges a közéletnek egy másik fontos részét is figyelembe vennünk a társadalmi életet.

Józan társadalmi élet feltétele a józan politikai életnek s a társadalom betegsége az állam minden életorganumára elragad. A párisi commune s a külföldnek számos ilyen tünényé naponként a társadalmi életnek az állami szervezetben fel-feltűnedező nyavalyája. Magyarország igaz, még eddig nem volt kitéve ilyen kitérésnek.

A politikai forradalmak képezik az árt, mely felszínre hozza a társadalom minden mocskát ezek a legjobb alkalmak a végre, hogy a társadalom legalsóbb osztálya is valóban annak lássék, a mi. A mi forradalmunk — eltekintve néhány szomorú tünényétől — ideális lelkesültségével, önzetlen hazafiságával mindenestre szép színben mutatta be a magyar társadalmat. Mi meg tudtuk őrizni magunkat attól, hogy a nemzet alsó néposztályának legyen zsákmánya a tehetősebbek vagyona; ne-

künk nem volt szükségünk a papi javak secularizálására és különböző intézkedések után a csöcselék érdekeinek legyezetgetésére, míg más országokban, különösen Franciaországban a forradalmak mindig megkövetelték az ilyen áldozatot.

A forradalom óta lefolyt negyed század nézetünk szerint csak megszilárdította e jobb szellemet s a közmegegyezés példái, mely társadalmilag kiátkozta az állam azon tagját, ki az ötvenes években az absolutizmus szolgálatába lépett, szép példája féltékenyen őrzött nemzeti erényünknek. A legújabb jelenségekről igaz, nem szólhatunk ilyen kedvezően. Újabb alkotmányosságunk és önállóságunk ösztön szölv, kőnczot juttatott azoknak, kik 20 évig vártak rá s így nem csoda, ha a sok kőnczkereső közt egy kis marakodás felett ki, mi közben egy egy talán jobban kivette részét, mint azt megérdemelte volna. Mi ezt szomorítóan bár, de természetesen találjuk. A népéletnek meg vannak törvényszerű tünényei és még nem volt nemzeti átalakulás, midőn a felszabadult elemek meg tudták volna tartóztatni magukat bizonyos tulkapásoktól. E jelenség azonban napról napra veszt terjedelméből s az országot ért számos csapás nagy részben elnyomta az egyéni érdekharcot.

Mi a pessimismus gyermekének tartjuk azon komor nézetet, mely társadalmunk romlottságát hirdeti. Nincs itt rothadás, sőt egészben véve csupán egészséges elem, mely természetes durvaságában meglehet igen sok hiányt mutat fel, de e hiányok elenyésztesítésére csupán a cultura simító befolyása szükséges. Nemcsak hazánkban, hanem a művelt világ-részekben mindenütt a társadalmi erények folytonos gyarapodásban vannak.

Azt mondja talán erre a pessimista, hogy börtönöknek alig bírják befogadni a számos gonosztervőt, míg ez a régi jó időkben nem volt így. Mi meg azt feleljük rá, hogy akkor sokkal több volt a bűnös, minthogy a vagyonbiztonság is tudvalevőleg inkább volt veszélyeztetve, mint most; a különbség a két kor között kettőben mutatkozik: egyfelől a bűnösök nem érte el akkor mind az igazság keze és más részről sokkal kisebb volt a népesség száma, mint jelenleg.

A mult időket dicsőítik s volt-e idő a multban, midőn a művelt emberi szív oly számos nemes tetteben nyilatkozott volna, mint ma? Volt-e idő, midőn néhány száz ember feljajdulására a világ minden részéről ezren és ezren siettek volna bekötözni a szenvedők se-

eitekintve a részegesnek erkölcsi hajlandóságától s a gonosz szokások hatalmától, minden közreműködött az alkoholizmus elterjesztésére: a részegesség az italban való bővelkedés és annak olcsó ára.

S még mindez nem lett volna elég e baj oly nagy mérvű elterjesztésére. Mert a szeszek, melyek a szeszés likörök alapját képezik, azokban már ön magukban véve kártékony anyagokkal vannak vegyítve, melynek p. az absynt, mely szándékosan vegyítetik a különböző szeszekkel: a többiek, melynek a répapálinkákban, krumplipálinkákban levő empyreumatikus olajok, bár mikép is igyekeznek a gyáros meg azoknak nyomát is elpusztítani, bennük megmaradnak. Ez olajos és stbbi anyagok rendkívül átható szagallatúak; a különböző gabonamekből nyert pálinkákban oly illatot kölcsönöznek, mely még a kevésbé érzékeny szagműszereket is sérti. A pálinkafőző ezen mesterjogával törekszik egy illatot észre nem vehetővé tenni: mindaddig nem bocsátja pálinkáját forgalomba, míg azt összeviszsa nem vegyítette más anyagokkal többszörösen le nem szűrte s különféle likörökkel át nem alakította, ilyen likörök: a cseresnyepálinka, a különféle kesernyés pálinkák, s fenyővíz sth. melyek kesernyés ize s szeszés ereje alá rejtőznek az ártalmas tulajdonságok. Az orvosok véleménye szerint pedig e hozzáadott anyagok, egyáltalán nem ártalmatlanok: sőt ellenkezőleg a részegséget még gonoszabb jellegűvé teszik s magyarázatul szolgálnak azon tünényeknek, hogy napjainkban a részegség oly különböző alakokban jelentkezik s olyanira elűt a régié részegségétől. Különben ismeretes azon tény a bortermelő vidékek központjain, hogy a borkostolók nem képesek már a különböző fajtákat büntetlenül megkóstolni, mint tevők azt akkor, midőn az iparilag termelt szeszek sem a pálinkaivók által az italra, sem a borászok által a vegyítésre még nem használtattak.

*) L. Magnan tr.-nak legújabb (1874) megjelent művét: Les diverses formes du délire alcoolique. Paris. De-

beit? Avagy az árvaházak s az oly nagy számú jótékony intézetek nem azt bizonyítják-e, hogy a cultura nem csak az elmét, hanem a szív nemesebb érzelmeit is fejleszti s e tekintetben is magosabban állunk, mint a megelőző idők.

Mindezt azonban csak társadalmi erényeink mellett hoztuk fel s ezzel korán sem állítjuk azt, hogy a többek közt a magyar társadalomnak is ne volnának hiányai. A természetes társadalmi osztályok fejletlensége, az alsóbb népréteg közönyössége a művelődés iránt, babona, tudatlanság, előítélet s hogy példát idézzünk: azon naponként mutatkozó tünény, hogy a nép képes a lángok martalékává tenni ki összes birtokát, midőn a biztosító társaságoknak fizetendő néhány forinttal megmenthetné azt, mind olyan társadalmi betegség, mely az egyedül lehető módon, a társadalom után nyerhet és kell hogy nyerjen orvoslást.

— A keleti vasut ügyében az Ung. Act. hitteles forrásból arról értesül, hogy léteznek okmányok, melyek e kérdésnek egy eddig még homályban maradt pontját földteríteni alkalmasak. Ez az ismeretes agió kérdés, melyre nézve az említett okmányok állítólag egész határozottsággal kimutatják, hogy a bécsi angol-osztrák bank köteles volt az ezüstben kapott összegeket szintén ezüstben elszámolni. Az illető szöveg ugyanis így szól: „Minden liberált részvény névértékének 64%-kal, minden kötvény 74%-kal számolandó e.” Mivel pedig a részvények és kötvények tudvalevőleg ezüstre szólnak, kétségtelen, hogy az angol-osztrák bank szavatossága az ezüstben befizetett egész összegre kiterjed.

— Kapp Gusztáv országgyűlési képviselőtől a „Reform” a következő levelet veszi:

„Tisztelt szerkesztő ur! Becses lapjának mai közleményében az osztrák delegációban történt állítólagos Giskra-féle interpelláció fölött egyebek közt nem csekélyen meglepett engem és több képviselő-társaimat azon állítás:

„hogy a szász urak fölkeresték az osztrák delegáció két előkelő tagját és fölkeresték, hogy az interpellációt a delegáció egyik bizottsági ülésében tegyék meg”

„Szükség esetén szívesen szolgálunk a nevekkel is, melyeket ezuttal elhallgattunk”.

Lehetetlen, hogy ezen közlemény a közönség előtt ne szolgáltatson alkalmat a legélesebb gyanúnak épen az itten levő királyföldi orsz. képviselők ellenében, mintha az ő részükre élen állítólagos „fölkeresés és fölkerés” történt volna.

II.

A régiek mit sem tudtak arról, hogy a bort lepárolni s annak illó és gyűlékony részét, azon könnyen elválló és égető szeszt, melyet ma mindenki a borszesz név alatt ismer, elkülöníteni lehet. A lepárolásra használt görbe és lambik a középkor találmányai; azon alchymista, kinek agyában legelőször fogant meg e gondolat, hogy a bort e készülékekben a tűz hatásának kitégye, első volt, ki a borszeszt fölfedezé; ő volt az első nyers „pálinka-főző”. Ennek pedig feltalálója közhiedelem szerint, Arnaud de Villeneuve hírneves tudós volt, ki 1280. körül III-ik Aragoniai Péternek udvari orvosa volt; de annyi áll, hogy a nevezett tudós nem tett egyebet, mint hogy az anyag készítményét, a mit Spanyolhonban az araboktól tanult meg, megismertette a világot. Ő volt első történetírója ezen latinul „Aqua vini” és „aqua vitis”-nek nevezett s borból vagy szőlőből nyert aanyagnak, a melynek ő több más csodálatraméltó tulajdonságok mellett még azon bámulatos sajátosságot is tulajdonítja, miszerint a betegségek nagyobb részét meggyógyítja, „a vénség beálltát késedelmezteti s az ifjúságot táplálja.” Innen nyerő élet-ital — aqua vitae — elnevezését, az emberi nemnek ezen állítólagos újjáteremtője, a melyet később és pedig több joggal halál-italnak — aqua mortis — ördögös szesznek vagy — demon alcoolnak neveztek el d'Arnaud orvos íratásbeli utódai. Guy Patin pedig éppen azt állítja, hogy ezen megbecsülhetetlen ital az észre ugyan meglehetősen módosított, az akkori, kik eladják, de megőli azokat, kik vele élnek. Mindezen vitáknak utána az arabok elnevezést „alkohol” fogadta el nagyobb rész.

A borszesz — alkohol — tehát az orvosok által a legbecsebb gyógyszer gyanánt lón elfogadva. Sajnos, hogy az általa előidézett betegségek száma nagyobb azokénál, miket meggyógyított; de mind e mellett nem tagadható, hogy hasznos szolgálatokat tett. Megmondhatott már réges-régen, hogy nem léteznek veszedelmes vagy tulajdonképen vett mérgező anyagok, azok csak a gonosz használati mód

Ha valóságban alapul ezen közlemény, a valóban egész kiderítése érdekében tisztelettel kérem: szíveskedjék a tisztelt szerkesztő ur ezen „szász urak” nevéit — becses ígéréte szerint — nem elhallgatni, hanem becses lapjának legközelebbi számában nyilvánosságra hozni, avagy föntebbi állítását mint valótlan visszavonja.

Remélvén, hogy ezen tiszteletteljes kérésnek becses lapjának legközelebbi számában helyt adni szíves leend, maradtam

Budapest, 1874. május hó 23-án stb.

Kapp Gusztáv,
országos képviselő.

Erre a „Reform” következőleg válaszol: Az igen tisztelt képviselő ur meg fogja nekünk bocsátani, ha kívánságát nem teljesítjük. Neki módjában lehet az illető szász képviselő urak nevét megtudni képviselőtársai körében is. Mi a nyilvánosság elé nevéket csak akkor adunk hasonló esetekben, ha az általunk védett ügy és igazság kívánják.

Mégis tudunk annvit, hogy az illetők valóban szász képviselők voltak.

Felső leányiskola Kolozsvártt.

(Vége.)

(E.) A mi felső leányiskolánk tanfolyama tehát 4 évre terjedne, azaz a 12-ik életévtől a 16-ik életév betöltéséig tanulnának itt a leányok. A felvételi szabályokról alább szölandunk.

Tekintve a mi viszonyainkat, a tantervbe a következő tantárgyak lennének fölveendő: hit- és erkölcsstan, magyar nyelvtan, irálytan, irodalomtörténet, német nyelvtan, számtan, könyvtel, hazai- és általános földrajz kapcsolatban a népiemével, hazai történelem részletesen s a világtörténelemből a lényegesebb részek különösen tekintettel a művelődés történetére, természetrajz, természettan, vegytan, konyhakészítés és háztartás, rajz, szépirod, ének, női kézimunka, s nem kötelezett tantárgyakul a francia nyelv és zene. Ennyit a közokt. miniszterium által a polgári leányiskolák számára kiadott tanterv is megkíván, mi azonban szükségesnek vélünk a mi felső leányiskola tantervét még a következőkkel kibővíteni: tekintve a nőnek hivatását a háztartás körül, nélkülözhetetlennek tartjuk, hogy művelt hölgyeink az egészségtanból legalább annyit megtanuljanak, a mennyit minden embernek tudni kellene, felleendő tantárgy lenne tehát a női természet- és egészség-tan.

Azonban leglényegesebb hivatása a nőnek a gyermekek nevelésében határozódik s így a midőn arról van szó, hogy a nőt lássuk el azon ismeretekkel, melyekre neki az életben szüksége leend, tulajdonképen a nevelés tanítására kellene legfőbb súlyt fektetnünk s valóban csodáljuk, hogy ez

által hoznak részt az illetőre, s maga Montaigne is úgy nyilatkozott, hogy „mind magunk vagyunk azok, kik az önmagukban szép és jótékony tárgyakat a rossz használati mód által kártékonyakká tesszük.” Az utóbbi években egy orvosi iskola alapítatott Angliában, mely megkísérlé a borszesz használatába rendszert hozni és a káros és lobos bántalmakban általános gyógyszerül behozni azt. E mozgalom indítója R. Bentley Todd nevű orvos volt, ki gyógy-elméletét egy 1860-ban Londonban „Klinikai előadásai” (Clinical Lectures) cím alatt napvilágot látott művében, tette közzé. Az alkohollal való gyógykezelési módja Németországban és Frankhonban is elterjedt aztán; s annak kis adagokban való használata a legazerecesebb gyógyszermodányokat idézte elő. A Todd féle ital, mely lényegileg nem egyéb mint a borszesznek és a viznek bizonyos vegyülete, a francia kórházak vényeiben helyet foglalt. Végére is a borszesz nem szűnt meg soha az orvosi világ figyelmét magára vonni: egykor gyógyító tulajdonságaiért, mai napig pedig pusztításaiért. Olyan az, mint az Akhilles lándzsája, mely míg egy felől sebet ejtett, másfelől gyógyított. Egykoron gyógyszer gyanánt használta, ma már mint méreg számítvze van s most már ellenszerét keresik.

(Polytatása következik.)

Egy chignon a történelemből.

„Semmi sem új a nap alatt” mondja a közmondás s valóban ez alól nemünk szebb részének annyira kedvelt s igénybe vett chignonai sem képeznek kivételt a modern culturali vívmányoktól. Már a barbar középkor megemlékszik egy chignonról, sőt bizonyára már előbb is ismerték. Csak neve új, a chinaiból importálva. A középkor e művészi hajpótlékot nyers őszinteséggel: álhajnak hitta. Azonban e korbeli szépeinknél az álhaj sokkal ritkább madár volt, mint a modern chignon; különben 1428-ban aligha játszott volna oly nagy szerepet ama chignon, mely jó Fülöp burgundi herceg egyik udvari

„KELET” TÁRCZÁJA.

A pálinka-kórság, (Alkoholizmus.)

Motto: Quid leges sine moribus?

I.

(Folytatás.)

A lerészegedésnek ily fáradságos módja nem felelt meg az újabb kor szellemének, a mely mindent egyszerűsíteni törekszik. A lepárolás (destillatio) segélyével különválasztja a borban levő részegítő anyagot, a szeszt (az alkoholt), melyet aztán különféle színekre fest, megszagosít, a minek végül az az előnyös következménye, hogy a szesz kisebb térimét foglal el s hatékonyabb. A szesz, az alkohol, bir a bornak minden rossz tulajdonaival, a nélkül, hogy annak egyetlen jó sajátosságával dicsekedhetnék. Mert tényleg, a lepárlásnak ezen művelete közben, mindazon anyagok, melyektől a bornak az egészségre nézve jótékony s a táplálásra előnyös jellegét nyeré, eltűntek; a csersav (saurin), a borkósavas sók, a phosphorsavas sók, a növényi savak a lepárlás után visszamaradtak. De mindemellett is a borszesz termelése, bár mennyire is segített elő a részegességet, nem leendett elégséges annak oly elterjedést adni, a milyennek az jelenben örvend, ha egy más sokkal fontosabb körülmény nem járul hozzá, t. i. a krumpliból, répából, rizsből, tőrkölyből s kukurizából nyerhető pálinka fölfedezése. A különböző finomabb pálinkanemek: a cognac, — a finom champagne, — az a magnacnr, folyton magos árú volt, mi által elterjedését akadályozva lett. Mig ellenkezőleg, a különböző szeszés gabonamekből nyert pálinkák olcsók s azok határtalan mennyiségben termelődnek. Ez idő óta a szeszés italokkal való mértéktelen visszaélésnek valómi sem állott többé utjában;

a tantárgy a felnőtt leányok oktatására szolgáló hazai tanintézetek tantervében (kivéve természetesen a képeződőket) nem szerepel. Nem így a külföldön; ott a felsőbb leánytanodák tantervében, miként azt a sorok írja a kezéinél lévő tantervekkel bizonyíthatja, már sok helyen felvették a nevelést, természetesen ennek tanítására az utolsó évek szánják s tekintettel vannak kiváltképpen a családi nevelésnek az iskolai nevelés-oktatással való összehangzásra hozatalára. E lényeges tantárgyat tehát a mi felső leányiskolánk IV-ik vagyis utolsó osztályában — véleményünk szerint — szintén tanítani kell, de hogy sikerrel taníthatassék, a nevelés tantervét rövid anthropologia és psychologia tanításának kell megelőzni, mely okból a tanterv ismét két új tárggyal volna meg bővítendő, megjegyezvén, hogy e két utóbbi tantárgy tanítása — természetesen csak a legszükségesebbekre terjeszkedve ki — általános műveltségi szempontból is felette szükséges. Ezeket kívül jó lenne még az aesthetikából is annyit, a mennyit tanítani. Végre nem szabad kihagynunk a tantervből a tornászati tanítást. Ha mi a pedagógiai elveknek megfelelő tanintézetet akarunk létesíteni, meg kell magunkat szabadítani azon előítéletektől, melyek eddig a nők tornászásának útját állották. A nőnevelésnek nálunk ép az a legfőbb hibája, hogy a testi erő és ügyesség kifejtésére egyáltalán semmi gond sem fordítottatik, sőt a folytonos ülést igénylő, folytonosan szobára szorított foglalkozásokkal még azt az üdőséget és jó egészséget is elraboljuk a leányoktól, a mivel őket a természet ajándékozta meg. Németországban minden valamire való iskolában tornáznak a leányok, hát mi miért ne követnők ezt a jó példát, természetesen csak addig, a fókig, a meddig a női testalkat, a női hivatás, a női jellem legfőbbike a szeméremérzet megengedhetővé teszi.

Ezekben kívántuk a leendő felső leányiskola tantervére vonatkozó nézeteinket egybevonni s megvagyunk róla győződve, hogy ha az itt feltüntetett általános tanterv egyes részleteiben akként dolgoztatik ki s akként hajtatik végre, hogy ne csak a papíron figuráljon, ne csak szemfényvesztésképpen szerepeltessek egyik-másik tantárgy; akkor a mi felső leányiskolánk valóban meg fog felelni hivatásának s áldástól fogva működend nemcsak városunk, de a vidék lakosságára nézve is.

Hanem hogy az az eszménykép, melyet felső leányiskolánk által létrehozandó eredmények tekintetében alkotunk, tényleg megvalósuljon, még egy igen fontos körülményre kell figyelemmel lennünk. Ez az: hogy a felső leányiskolába felveendő tanítványok birjanak a szükséges előkészítéssel.

Már fentebb hangsúlyoztuk, hogy a felső leányiskola nem foglalkozik az elemi oktatással, azaz nem tanítja azt a mit a gyermekek 6—12 éves koráig az elemi iskolában meg kell tanulni. Ha végig tekintünk a fent elősorolt tantárgyak sorozatán s ha figyelembe vesszük, hogy ezen tantárgyak nagy részét itt már meglehetősen kimerítve kell tanítani s ha végre tekintettel vagyunk arra, hogy mindezek tanítására csak négy évvel rendelkezünk; minden hosszabb fejtegetés nélkül azonnal beláthatjuk, hogy itt nincs helye a toldozás-foldozásnak, azaz a hiányos elemi oktatás pótolgatásának.

Szemből a megkívánt előkészítéssel szükségesével, valóban nem találjuk alaptalannak azok ag-

godalmát, a kik attól félnek, hogy a szükséges előkészítést a felső leányiskolába lépő növendékek nem fogják magokkal hozni, mert a főnálló felekezeti népiszkolák egyike sem áll ott, hogy az elemi oktatás köréből a népokt. törvény által jogosan kívánt minimumot tehát egy felsőbb tanfolyamra alapot megadhassa. Ne így kezdünk takargatni e tekintetben szegénységünket, hanem ismerjük be őszintén, hogy a városunkban lévő népiszkolák több tekintetben nem felelnek meg a népokt. törvény kívánalmainak s még kevésbé egy nagy város hivatásának és éppen ezért nem tudjuk rossz néven venni a helybeli gymnasiumoktól, hogy a gymnasiumra előkészítés szempontjából elemi osztályokat tartanak fön, ha bár elvileg nem is tartjuk helyesnek, hogy a középtanodai oktatás keretében az elemi oktatás is be van foglalva. Hol szerzendik tehát leánygyermekünk a felsőbb tanfolyamra képesítő előkészítést, ha nyilvános iskolánk ezt jelenben nem képesek megadni? tán a magán iskolákban? no ezekről jobb nem is beszélnünk, mert nagyon sok igazságot találnánk elmondani.

A fent jelzett aggodalmak eloszlatása céljából némelyek azzal vigasztalnak, hogy ha meg lesz a felső leányiskola, majd a felekezeti elemi iskolák is igyekezni fognak annyit tenni, hogy a szükséges alapot megadják. Ez azonban csak remény, még pedig kétes remény azért, mert felekezeti iskolákra nem lehet ráparancsolni, hogy a községi felső leányiskola érdekeit tartsák szem előtt, aztán ha akarnák is be rendezni elemi iskoláikat úgy, a hogy kell, nagy kérdés: megbírnák-e az erre szükséges költséget; végre a különböző szervezettel bíró, más-más kormányzat alatt álló felekezeti iskolák eljárását nem lehet olyan összehangtatni, hogy mindenikben éppen annyi s éppen úgy taníttassék, mint a hogy a felső leányiskola érdeke kívánja.

Mások azt vélik, hogy majd gondoskodnak a szülők magán oktatás útján arról, hogy leánygyermekük 12 éves korukig a szükséges ismereteket megszerezze. Ez is kétes értékű feltevés és általában olyan elv, mely ha érvényre jutna, egyáltalán bármely iskola létesítésére törekvést szükségeltetne. Nekünk nem lehet célunk megnehezíteni a felsőbb leányiskolába léphetést, sőt a közművelődés érdekében ép arra kell törekednünk, hogy minél többen bejuthassanak ezen tanintézetbe s azt csak az által tehetjük, ha a felvételre szükséges előismeretek megszerzésére alkalmat nyújtunk mindenkinek.

Mindezeket figyelembe véve a felsőbb leányiskola célja érdekében szükséges arról gondoskodni, hogy legyen a városban legalább egy olyan elemi iskola, a melynek tanterve teljesen megfelel ezen kívánalomnak, hogy a leánygyermek a felsőbb tanfolyamra szükséges előismereteket megszerezhesse. Ezen elemi leányiskola és a felsőbb leányiskola tantervét úgy kell egybeállítani, hogy egyik a másiknak kiegészítő része legyen, csak az esetben lehet majd a szülőket arra utalni, hogy hol szerzethetik meg leánygyermekükkel a felsőbb tanfolyamra szükséges előismereteket. Egy e célra szolgáló elemi leányiskola felállítása, vagy a létezők valamelyikének e célra berendezése által természetesen nem lenne meggátolva az, hogy a szülők tetszés szerint gondoskodjanak leánygyermekük elemi oktatásáról, mert a felső leányiskolában — felvételi viz-

ga mellett — azon leányok is fölvetetnek, a kik nem a felső leányiskolával kapcsolatos elemi iskolában tanultak. Mi csak azt akarjuk elérni, hogy legyen a városban legalább egy olyan elemi leányiskola, melyről bizonyos, hogy a felső leányiskola kezére dolgozik, csak az esetben számíthatunk biztosan arra, hogy a felsőbb leányiskola valóban ott kezdheti, a hol kezdenie kell s nem lesz kénytelen tulajdonképeni célja helyett a hiányos elemi oktatást pótolgatni.

Erre a dologra kiválóan föl hívjuk az illetők figyelmét, csak ilyen megoldás esetén reményelve azt, hogy a felső leányiskola nem leendő légvár, hanem biztos alappal bíró csarnoka a közművelődésnek.

Törvényjavaslat

az 1848. V. és az erdélyi: 1848: II. törvényekkel módosításáról és kiegészítéséről.

V. FEJEZET.

(Folytatás.)

Ez esetben a szavazás ideje az nap annyi órával toldatik meg, a hány órára az felfüggesztett, ezen megszakítás azonban a központi választmány által a községek szavazására megállapított határokat nem zavarhatja meg.

60. §. Ha a szavazás két óra mulva sem folytatathatnék zavartalanul, az elnök a választást felfüggesztik, és erről a központi választmánynak jelentést tesz.

A központi választmány az új választásra ezen törvény 42. §. értelmében új határidőt tűz ki.

61. §. Az 1848. V. törvények 36. §-a akként módosittatik, hogy ha két jelölt közt második szavazásnak van helye, az új szavazásra a központi választmány ezen törvény 42. §. szerint új határidőt tűz.

Ha két jelölt egyenlő számú szavazatot nyert, szintén új választásnak van helye, melynek határidejét a központi választmány ugyanazon módon tűzi ki.

62. §. Az 1848. V. törvények 43. §-ban előírt választási jegyzőkönyv az állam hivatalos nyelven szerkesztendő, abban megemlítendő:

- a) a választókerület neve,
- a) a választás helye és ideje,
- b) a képviselő jelölt neve,
- d) az ajánló és ezek által kijelölt, vagy az elnök által kinevezett bizalmi férfiak nevei, a nyilatkozat kelte s a beadás ideje,
- e) a jelölt esetleges visszelépése,
- f) a megválasztott képviselő neve, s ha szavazás rendeltetett el,
- g) a szavazatszedő küldöttség tagjainak nevei,
- h) az azonosságot ellenőrző községi küldöttnék nevei,

i) a szavazás kezdete, lefolyása és végeredménye,

k) a szabályellenes szavazók nevei s a figyelembe nem vett szavazók száma,

l) az elnök esetleges határozatai s a rend érdekében tett intézkedései.

Sem órásnak, sem egyéb észrevételnek a jegyzőkönyvben helye nincs.

63. §. Az 1848: V. törvények 47. §-a akként módosittatik, hogy azon választások érvénye felett, melyeknek törvényessége bármely tekintetből kérdésbe vétetik, a legfőbb ítélőszék mint kiküldött bíróság ítél. A képviselőház szabályrendelettel állapítandja meg:

- a) hogy a választás törvényességét kinek van joga kétségbevonni;
- b) a választás ellen intézett kervény felemelésének módját, benyújtási idejét és helyét;
- c) az igazolási eljárás módját azon esetben, ha a választás szabályellenes lefolyása jegyzőkönyvből kivehető:

Ezen szabályrendelet törvény erejével bír, s azon esetre, ha módosittatik, a módosítás csak a következő országgyűlésen lép életbe.

VI. FEJEZET.

Az összeírás és választásnál közreműködő közegek felelőssége, a vesztegetés és egyéb visszaélések megbüntetése.

64. §. A választók összeírása, a névjegyzék összeállítása, valamint a választási eljárásnál közreműködő közegek a jelen törvényben megszabott kötelességüknek pontos és lelkiismeretes teljesítéséért felelősek.

65. §. Azon küldöttségi elnök, jegyző, bizalmi férfi, vagy különös megbízatás folytán közreműködő közegek ellen, ki a jelen törvény megbízatására vonatkozó rendeleteit, akár cselekvény, akár mulasztás által megsérti, az 1870 XLII. t. czikk 6. fejezete értelmében fegyelmi eljárásnak van helye, és ezek azon t. cz. 83. §-a szerint 500 forintig terjedhető pénzbírságban marasztalandók el.

Ha a mulasztás vagy a törvényszerű kötelesség megsértése a választás meghiusítását, esetleg megsemmisítését vonja maga után, a törvényértést elkövető fél 2000 forintig terjedhető pénzbírsággal büntetendő.

Ha azok, kik a fentidézett 78. §. értelmében a vizsgálat elrendelésére vannak hivatva, azt el nem rendelik, a vizsgálatot és ennek foytán a tisztí keresetet, a központi választmány megkeresésére, vagy egyesek indokolt panasza alapján, a belügyminister is elrendelheti.

66. §. Azon közhivatalnok, vagy lelkész, ki az 1848: V. t. cz. 15. §-a és a jelen törvényben említett adatok, illetőleg okiratok kiadását megtagadja,

az illetékes királyi törvényszék által 500 frtig tejedhető bírsággal büntetendő.

67. §. A ki saját, vagy más nevének a választók névjegyzékébe illetéktelen felvétele végett összeíró küldöttség előtt tudva hamis, vagy lényegben valótlan tartalmú okiratot használ, 50 frtig terjedhető bírsággal, vagy 3 hónapig terjedhető fogsággal büntetendő.

68. §. Azon küldöttségi tag, ki a vele hivatlosan közölt okmányokat meghamisítja, vagy azok elikkasztja vagy megsemmisíti: továbbá az, ki választók vagy a szavazók névjegyzékét meghamisítja, a választási jognak 3-évre felfüggesztésével, és évig terjedhető börtönnel és 2000 frtig terjedhető bírsággal büntetendő.

69. §. A ki a választónak, vagy ennek tudtával családja tagjának azon célból, hogy bizonyos jelölthez szavazzon, vagy ne szavazzon — pénzt, pénzértéket, vagy más előnyt ad vagy ígér, a választási jognak 3 évre felfüggesztésével és 1000 frtig terjedhető bírsággal vagy 6 hónapig terjedhető fogsággal büntetendő.

Ugyanazon büntetés alá esik azon választó is ki a neki, vagy tudtával családja tagjának a jele S-ban megjelölt célból adott pénzt, pénzértéket vagy más előnyt elfogadta.

(Vége köv.)

Magyar jogászygyűlés.

Teljes ülés május 25.

Az egyetemes ülést Hoffmann Pál nyitotta meg délelőtt 1/2 10 órakor. Meleg szavakkal üdvözölve az egybegyűlteket, felhívja a gyűlést elnök és alelnök választására. Elnökül közfelkiáltással Busbak Péter, alelnökül pedig Nagy József választat meg. A megválasztottak nem lévén jelen a gyűlésen egy küldöttség menesztett értük, s megérkezvén Busbak Péter, elfoglalta az elnöki széket, megköszönvén a szaktársak elismerését. Kijelenti, hogy napot élete legszebb napjai közé fogja számítani. Mielőtt a gyűlést megnyitná, egy futólagos pillantást akar vetni azon viszonyokra, melyek a gyűlés munkálkodását megelőzték. Beszéddében kiemeli, hogy a biztosság nyújtása a legfőbb érdek az államnak és a biztosság érdekében a legfőbb érdek a világon és mégis sajátságos, hogy éppen ez érdek emelése kerül nálunk oly nagy küzdelembe. Ennek oka szerinte az, hogy a mai kort olyan körülmények előzték meg melyek ezen a téren roppant zavarokat okoztak. E zavarok azonban elmúltak, egy muló féltben vannak. A hol eddig hanyatlás volt, ott most munkaság, sőt eredmény is van. Ez biztató. — Erősen hangsúlyozza, hogy minden irányban való működés re van szükségünk, ha meg akarjuk szilárdítani államunk ügyét. Erre azonban okvetlen egészséges törvényekre van szükségünk s ezek alkotásában közre kell működni a jogászygyűlésnek is. Ezután a jelen voltakat üdvözlí és jegyzőkönyv kinevezvén Hérich Károlyt, Sipos Árpádot, Darányi Ignácot és Mozgay Antalt, a gyűlést megnyitja.

A napirend 3-ik pontja az állandó biztosság jelentése a jogreform terén felmerült jelenségekről. E jelentés fő tartalma a következő: A mult gyűlés óta a jogi reform terén nagyobb mérvű tevékenység fejtetett ki, s egyrészt ennek eredményei, a törvényhozás alatt levő igazságygyi tvjavaslatok is.

Hiányzik azonban az eddigi alkotásban a tervszerűség; a közönség, mely nem látja az alkotások összefüggését, s nem érzi az egyes reformok jóllakony hatását oly mérvben, mind az a rendszer egészében be fogna következni, nem lehet kellő méltanyatlattal a már meglevő helyes iránt, s nem lehet bizalommal a jövőre nézve sem.

A közönség szabadulni óhajt a jelen helyzetből, s e miatt féli, hogy ez óhajon a megkezdett reformok keresztülvittele közben megállapított terv hajtórést szenved. Híre van ugyan, hogy a jogi reform mikénti keresztülvittele tekintetében egy megállapított terv létezik; e terv azonban még nem jutott nyilvánosságra, s ezért bizalom sincs iránta, annyival kevésbé, mert egyes igazságygyi javaslatokba világos jelöl látja a közönség annak, hogy a gyökeres reform eszméje elejtetni szándékolat. Példák erre a telekkönyvi bíráskodásnak egyes bírákra bizása, az írásbeliség elvére fektetett jelen perrendtartásnak módosítása stb. stb.

Elismeréssel említhetjük azonban ki, hogy nagyobb szerves törvényeink közül az általános magánjogi törvénykönyv minden része munkába vétetett. A büntető törvénykányv tervezete eikészült s hir szerint még a képviselőház jelen ülészaka alatt a törvényhozáshoz elé fog terjesztetni. A jelentés nem tartja helyes intézkedésnek ez utóbbit, mert az ily nagyobbzzir tervezeteknek előbb szakszerű átvizsgáláson kell átmenniük, mielőtt a törvényhozáshoz elé terjesztetnének. Ily előleges átvizsgálásra azonban ez ülészak alatt már elegendő idő nem leendő.

A kereskedelmi és váltótörvények előadói tervezetei már szaktanácsosmányokba is keresztül mentek, s legközelebb a parlament elé terjeszthetők.

Az igazságygyi szervezet kiegészítésére rendelt közjegyzői és ügyvédrendtartási törvényjavaslatok, a váltóhamisítás, a hamis vagy vétkes gondatlanságból származó bukások, a vaspályák által okozott balál vagy testi sértés iránti felelősségről és kártérítési kötelezettségről, a főváros pesti telekkönyveinek átalakításáról és kiegészítéséről, a gyakorlati bírói vizsgákról, a fizetési meghagyásokról, a buda-pesti kereskedelmi és váltótörvényeszkék kereskedelmi ülnökei számának meghatározásáról, a nőknek teljes nagykorúságról és a polg. perrendtartást tárgyzó módosításokról szóló törvényjavaslatok, úgy mint a bányatör-

hölgyének báját fokozni volt hivatva. E nőnek az egész udvarnál a legszebb, a leggazdagabb aranyzóke haja volt, a nélkül, hogy bárki — maga Fülöp a szépem kedvelt tisztelője — is sejtette volna, hogy hölgyünk „idegen tollakkal ékeskedik.“ Nem is osoda, mert a fodrászok akkor valamivel titoktartóbbak voltak, mint korunkban. A szép hajú hölgy imádója maga jó Fülöp volt s a szerencsétlen esetleg épen őt sújtá azzal, hogy a fontos titkot megtudja és — kifecsejge. Egy unalmas, kellemetlen reggel, midőn szívünk ösztönszerűleg kedvesünk, mint vágyaink központja felé gravitál, látogatásával lepte meg fogadásra még készületlen imádotját s oh egék! egyik asztalkán a legszebb aranyzóke hajvonta magára figyelmét... Egy második kedvese fejecskejére vetett tekintet még nagyobb ijedségbe ejtette a jó herceget... úgy nézett az ki, mint a buza föld aratás után! A szegény nő bosszúság és szégyen miatt majd a földbe sülyedt. A jó herceg pedig a legokosabbat tette, s mit e körülmények közt tehetett: nevetni kezdett, még könnye is kicsordult s aztán gyöngéden karjaiba zárta őt. Hajnalkül is szerezte őt. De a mit hercegünk e jelenet után nem sokára tett, arra már nem illesztethetjük rá az „okos“ epithetont — egy vig lakománál megbíthtjainak a titkot kifecsegte s nem sokára az egész udvara tele volt vele. Természetesen ez jó viz volt az udvari nők malmai illetőleg nyelvcskéire... s a legközelebbi táncz-vigalom alkalmával hölgyünk alig rejtethet el magát a sok éles s gunyos tekintet s a még élesebb s gunyosabb megjegyzések elől. Egyik kebelbarátja a legártatlanabb hangon veté oda neki: Kedvesem, honnan vásárolja ön hajkenőcsét, fürteinek gazdag fénye mindnyájunkét elhomályosítja; másik édes mosolylyal röppenté el ajkairól: hogy „Sámson győzelmeinek, hajával együtt vége lett!“... mig szegény a kétségbeesés s düh minden kínaitól gyötörve a herceg lábai elé borult s fűrtét lépve erős zokogásba tört ki... számára már csak akolostor vagy sir várakozott. Hogyan tudta volna ezt a hercegen jó szíve könnyűen nézni s hallgatni... gyöngédén felemelte azét a lábainál fekvő nőt s megesküdt, hogy fényes elegéttel fogja helyreütni hibáját!

S Fülöp meg is tartotta szavát.

Az 1429-ik év január 10-én a brüggei kastély fényes társaságot fogadott terméibe előkelő lovagok, s nőköl. Az utóbbiak közt legszebb az aranyhajú kisasszony volt, a mint a diszes emelvényen ült körülölvé gazdag fürtei ől s büszke diadal tekintettel járva végig szemelt a bosszu s irigységtől kihalványult udvari hölgyeken. Tagjait hosszú, arannyal átvért köpeny fedte s ölében gondosan rejtgetett valamit.

S most Fülöp burgundi herceg intésére Saint-Remy lovag vörös köpenyébe burkolodva a terem közepére lép, melyen meghajtva magát a herceg, az aranyhajú nő előtt, s végre a terem minden oldalára felé. Azután ünnepélyes, átható hangon adja hírül, hogy jó Fülöp burgundi herceg a legszebb nő szép aranyhajának tisztelőre, legkegyelmesebben egy új érdemrendet méltóztatott alapítani: az arany gypjas rendet!

Erre a szintén vörösbe öltözött herceg méltóságteljesen fél térdre ereszkedett a hölgy előtt, ki aranyos köpnyét szétvonva boldog mosolylyal függesztette Fülöp nyakába a diszes aranygypjas érdemjelt.

A rend második lovagján Fülöp fia lett felavatva, sőt Franciaország s Burgundia legemesebb lovagjai követték mindnyájan térdet hajtva hölgyünk előtt s az öröm jelével fogadva kezéből az annyira kigunyolt hajékre emlékeztető érdemjelt.

Ily tisztelet és kitüntetésben részesült a chignon az urnak 1429-ik évében Burgundiában s lett megalapítója az arany gypjas érdemrendnek!

A rend még mindig fennáll s a chignon még nagyobb kelendőségnek örvend, mint hajdanta, de új érdemrendet nem alapítunk többé tisztelőre.

Hja a világ mindegyre prozabb lesz s a férfiak galanteriája mindinkább kimegy divatból. De szeretett hölgyeink meg tudják vigasztalni s bosszulni magukat arany chignonokkal, hisz a férfiaknak úgy is meg kell fizetniük!

Az I. W. után: Algernon.

vényjavaslat a tárgyalás különböző stádiumában a törvényhozás előtt vannak.

A jogreform terén való e működés annál örvendesebb, mert azok legfőbbjeinek alapelvei összhangzásban állanak a jogászyülés e tárgyak körül való kijelentéseivel.

Nem mellőzhetjük el azonban — ugymond a jelentés — hallgatással, hogy az igazságügy jövő alakulása iránt nem kis aggodalmat gerjeszt azon irány, mely újabb mindinkább tért foglalni látszik s mely minden áron megtakarításokat eszközölni és csak az olcsóságot keresni kész, — holott minden megtakarítás, mely az igazságügy rovására történik, a kitűzött célt: az ország anyagi helyzetének javítását veszélyezteti. — Reméljük, hogy a törvényhozás ezen irányban az igazságügy jövő alakulására befolyást engedni nem fog.

A következő tárgy, a múlt évi számvizsgálók jelentése kifogás nélkül helybenhagyatik s a tavalyi számvizsgáló bizottság egyhangulag újra megválasztatik.

Az alapszabályok és tanácskozási szabályok módosítását tárgyzó állandó bizottsági indítvány tárgyalása felett hosszas és élénk vita keletkezett ki. Az állandó bizottság az alapszabályok 4-ik §-a első és második kikezdése helyébe a következő szöveget ajánlja: „A jogászyülés megkezdésének helyét és idejét az állandó bizottság határozza meg,” s ez indítványt avval indokolja, hogy egyrésztől tekintetbe vette azon több oldalról ismételt felmerült óhajt, hogy esetéről-esetre a magyar birodalom más városaiba is összehívassék a jogászyülés; továbbá, hogy a jogászyülés egybehívása jelenleg állandóan bizonyos időközönként történjen, még a lehetőség is ki van zárva, hogy az szükség esetén rövidebb vagy hosszabb időközökben tartassék meg, holott vitális érdekek követelhetik esetleg annak rövidebb időközökben való egybehívását, s viszont felmerülhet constellációk kívánatossága tehát, hogy a jogászyülés működése egyszer másszor hosszabb időre félbeszakítassék.

Az e pont felett keletkezett vitában pro et contra részt vettek Ság, Kőrösi, Resó Ensel, Tellezky, Tabács, Vaykay, Hoffman, Lescot és Virava. E vita folyamán Takács egy ellenindítványt tesz, mely így hangzik: a jogászyülés színhelye mindig a főváros legyen, idejét pedig az állandó bizottság állapítsa meg, úgy azonban, hogy azt a meghatározott idő előtt 6 hónappal tegye közzé, hogy így a gyűlések megtartásának idejéhez a tagok is hozzá szólhassanak. Ez indítványt az állandó bizottság véleményét ellenzők mind magukéva tévén, az végre szavazás után elfogadják és határozattá emeltetik.

Az öttagu szavazatszedő bizottságba az elnök kinevezi Környe, Morliny, Kiss József, Magyar és Murini Endre urakat.

Végre az állandó bizottság által elfogadott indítványok az illető szakosztályokhoz utasítván, a gyűlés beáratik.

Külföldi szemle.

Kolozsvár, máj. 28.

Egy egész hétig tartott, míg a május 16-án megbuktatott Broglie-kormány helyett más cabinet alakulhatott. Mac Mahon tábornagy Goulard urat, a nemzetgyűlés alelnökét bízta meg a kabinet alakításával. Ez minden erőfeszítést meg is tőn, akudozott fűvel-fával s több különböző kombinációt hozott össze, melyek azonban az utolsó pillanatban mind megvalósíthatatlannak mutatkoznak. Csütörtökön Goulard abban is hagyta a munkát és Decazes herceg kísérel meg a kabinetet összehozni. Sem ő, sem Audiffret-Pasquier herceg nem mentek semmire, minek folytán Mac Mahon végre megunt a dolgot s mint mondják, maga alakította össze a cabinetet. A szombati hivatalos lap a következő miniszteri kinevezéseket hozta: Cissey tábornok a minisztertanács alelnökévé s hadügyminiszterre nevezetett ki. A tábornok Thiers alatt is hadügyminiszter volt s pártállására nézve legitimistának tartatik. — Decazes herceg megartá a külügyi tárcát.

Tailhaud képviselő igazságügyminiszterre, Montaignac tengernagy tengerészeti miniszterre lőn, mindketten a jobbközpnek tagjai. Fourton a közoktatási tárcát a belügyivel cserélte fel. Grivart az új kereskedelmi miniszter a nemzetgyűlés azon tagjai közé tartozik, a kiknek pártállását határozottan megjelölni nem lehet. Magne megtartá a pénzügyi tárcát; ő képviseli a kormányban a bonapártista elemet. Vicomte de Cumont az új közoktatásiügyi miniszter a balközép legmérsékeltbb elemeihez tartozik s május 16-án a kormányban szavazott. A félhivatalos „Ag. Havas” az új kormány programjáról ezeket írja: „Az új cabinet lényegileg a folyó ügyek elintézésére fog szorítkozni s előkészíti az alkotmánytörvényeket, a hatalomátvétel kérdését pedig a nemzetgyűlés belátására bizza. A régi többség, úgy látszik, hajlandó az új cabinetet támogatni.”

Az új kormány nem nagy lelkesedéssel fogadtatott, ambár a közönség legalább annak örül, hogy a válság valahára véget ért. Ma már Franciaország osupa katonák ura/ma alatt áll s általában a viszonyok olyan benyomást tesznek, mintha a nemzet államecsinyhez közelednék. Az új kormány programja a legjobb esetben is a féltenséges lesz, valószínűleg mielőbb elnapolja novemberig a nemzetgyűlést s így fogja fenmaradását legalább őszig biztosítani.

Mac Mahon tábornagy, a köztársaság elnöke, pénteken fogadta ünnepélyes audientán Hohenlohe

herceget, Németország új nagykövétét. A herceg a tábornagyot következőleg üdvözölte:

A német császár engem a francia köztársaságnál nagyköveté kegyeskedett kinevezni. Midőn a császár ily előkelő hivatalt bízott reám, meghagyta nekem, hogy egész gondoskodásomat a két ország között fennálló jó viszonyok folytatására és továbbfejlesztésére fordítsam. A mi engem illet, kérem önt, hogy bizték szándékaim és fáradozásaim loyaltásában, melyeket a két kormány között uralkodó jó egyetértés fenntartására fordítani fogok.

Mac-Mahon következőleg válaszolt:

Szerencsésnek érzem magamat hallhatni, hogy a császár ön által ismét azon óhajt fejezi ki, hogy a jó viszonyokat, melyek Német- és Franciaország között fennállanak, folytatni és fejleszteni akarja. Én is osztozom ez érzelmekben s szerencsét kívánok magamnak, hogy uralkodója exciádat választá, hogy ön nálunk képviselje, mely fontos küldetésre ön magas állása és személyes tulajdonságai által különösen alkalmas.

A „KELET” magán-távirata.

Feladott Budapest, május 28. 10 ó. 20 p. d. e.

Érkezett, május 28. 10 ó. 50 p. d. e.

A képviselőház ma folytatja munkálkodását; napirenden áll az ügyvédi rendtartás részletes tárgyalása. Az akadémiában tegnap felbontattak a jutalmat nyert munkák jelölés levelei; a Nádasdy-díjat Szász Károly „Salamon” című költői beszélye nyerte; Szabó Károly „Vezérek kora” szintén az akadémiai díjjal koszorúztatott meg.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, május 28. 1874.

— A m. kir. pénzügyminiszter Kraft Ádám pénzügyi fogalmazó gyakornokot a kolozsvári pénzügyigazgatósághoz fogalmazóvá nevezte ki.

— A m. kir. pénzügyminiszter Vizi Márton öjtözi vármihatali ellenőrt ugyanazon hivatalhoz vámszedővé nevezte ki.

— A kolozsvári Dalkör tagjai tegnapelőtt visszatértek, székelyföldi zászlószentelési utjokról s s most egész buzgalommal működnek azon, hogy június 4-diki estélyükkel minél nagyobb élvezetet szerezzenek a közönségnek.

— A kolozsvári zenekonservatorium hangversenyét, közbejött akadályok miatt, június elején tartja meg a luth. templomban.

— Tisza Lajos és Kerkapoly Károly kedden Budapestre vissza érkeztek több heti külföldi utjokból. Kerkapoly az országgyűlés szüneteléseig a fővárosban marad s aztán ismét hosszabb időre külföldre utazik.

— Vásártartási engedély. Udvarhelyszékbe kebelezett Farkaslaka község kérvénye nyomán megengedett, hogy ott évenként május 8-án, augusztus 19-én és november hó 12-én országos vásárok tartathassanak.

— Az udvarhelyi zászlószentelés ünnepélyességei pünkösd első napján kezdődtek. Addig is, míg az egész ünnepély részleteit ismertethetők, álljon itt néhány adat egy magánlevél nyomán. A vendég-dalárdák, Kolozsvárról és M.-Vásárhelyről d. u. 2 órákor voltak érkezendők, kiket számos kocsi az udvarhelyi és már korább megérkezett kereszturi dalárda, banderium s nagy közönség fogadott a város végén felállított dísz-kapunál, mely „Isten hozott!” felirattal üdvözölé a jötteket. A szívélyes köszöntést Móríz Gyula tanár intézte hozzájuk, mire az impozans menet a városon végig vonulva meg hatalmasabbá lőn, hozzájuk csatlakozván a női dalár sereg és a 8 zászló-leány is; ezekkel és számos helyi s vidéki uri fogattal szaporodva: az érkező zászló anyát, Lázár Mihályné öngát, fogadták, az üdvözlötlet Bod Károly, ref. tanár, tartván. Majd kivonulás a „Sofárd”-be, itt együttes ének-próbák, vidor poharazás sat. mibe a tisztelt dalárdok annyira belemerültek, hogy 9 óra helyett csak 10 órára indulhatott meg a fáklyás-menet a zászlóanyához, hol Tolvaj Zsigmond ref. lelkész beszélt, a zászlóanya nyevében pedig férje, Lázár Mihály, főispán felelt. E közben azonban megeregt az eső s így a szép ünnepély megzavartatott. Maga a zászlószentelés másnap következett, melyről még nincs tudósításunk.

— A m. t. akadémia nagy gyűlései május 26-án kezdődtek a délután folyó osztályulésekkel. Ezeknek feladata volt a tagválasztás, pályázatok odaítélése és az elnökök megválasztása. Az első osztály, a szépirodalmi és nyelvtudományi, levelező taggá Keleti Gusztávot ajánlá, kultagokká pedig Lewes Károly és Müller Miksát. A Nádasdy-féle 200 aranyos díjra (költői elbeszélés) három mű pályázott: „Ennikó”, „Munkács amazonja” és „Salamon.” A bírálók egyhangulag a legutóbb nevezett munkának ítéltek oda a pályázatot és jelentésükben irodalmi tüneménynek nevezik. Elnökévé az osztály újból Pulszkyt választá. A második osztály rendes taggá Nagy Ivánt, levelező tagokká Pauer Imrét és Hegedüs Kandidot, kultagá pedig Gneist Rudolfot választá. Elnökké Horváth Mihályt választották. A nagy jutalmak odaítélése a holnapi nagygyűlés elé fog terjesztetni s mint ilyen nincs végleg eldöntve. A harmadik (természettudományi és matematikai)

osztály rendes tagjává Hantken Miksát, levelező tagokká Horváth Ignácot és Kremmer Józsefet, végül kultagokká Cotta Bernardot, Heer Oswald (svájci geologus) és Rokitsanszky Károlyt választotta. Pályakérdése nem volt eldönteni. Elnökké Stoczek választották újra.

— Horváth Boldizsár az akadémia második osztályának e hó 26-diki érkeztétén sajtójából száz arany pályadíjat tűzött ki az esküdtszékek behozatalának czélserűségét tárgyzó munka megkoszoruzására. Horváth Boldizsár ezzel fényes jelét adta az esküdtszéki intézmény iránti buzgalmanak és ügy-szeretetének.

— A székes-fehervári püspöki székre, mint a „P. N.” értesül, Rónay Jácint van kizemelve. E hirt örömmel fogadják a székes-feherváriak.

— Stéger Ferenc, a pesti nemzeti színház tagja, közelbb 16 ezer forint végkielégítés mellett szerződéséről lemondott s nyugalomba vonult.

— A bécsi rotundában e hó 21-én lefolyt oriai hangversenyt 19,108 személy hallgatta, s a tiszta jövedelem 6000 forintba rugott.

— Kukoricza kapáló gépet talált föl Sár-bogárdon ifj. Somody István. Azt írja róla, hogy napokint 8 holdnyi kukoricaföldet képes megkapálni, holott az egész gép csak 15 ftba kerül.

— Elsztárban Biharmegyében él egy 112 éves Balogh Imre nevű aggyastán, ki a héten unokája unokájának keresztapjává lett. Az öreg még szemüveg nélkül olvas, azonban a mezei munkára tavaly óta képtelen.

— Bendella Theophil csernovitzi görög keleti érsek és metropolita ünnepélyes beigtatása, mint a Telegr. Romanu értesül, június 2-dikán megy végbe Csernovitzon.

— Erzsébetvároson, pünkösd első napján a 3-dik ezred helyőrségéből egy honvédhuszár verekedés közben agyonütöttek.

— Pintak és Nagy Demeter községek Beszterce mellett, mint halljuk, a farkasoktól sokat szenvednek s a minap is több csikót szaggattak szét.

— Kézrekerített jó madár. A n. szebeni csendőrség a napokban egy Jon Jonescu nevű tolvajt csipett el Porceseden, ki jelentékeny lopási büntény következtében Oláhországból illant el. A szökevény jelenleg a szebeni börtön falai közt várja elítélését.

— Pancsován, az ott megjelenő „Ban. Post.” szerint, néhány nap óta egy hír kering Szerbia fejedelmének czélba vett, de meghiusult meggyilkolásától; az omladina ugyanis fölöttébb dühös az ifju fejedeleme, a miért ez Stambulba utazott hódotát mutatni be a szultánnak. A merénylet híré főtartással közli ugyan a B. P., kötelességének ismerte azonban azt mégis fölemlíteni, mivel az omladina köréből származik, s e kör nagyon is szoros összeköttetésben áll a belgrádi zavargó elemekkel. A meggyilkolt Mihály hercege is azon mérsékelt, de bölcs politikáért agyarkodott az omladina, melyet e fejedelem a magas portával főtartott jó viszonyai folytán követett.

— Trauschenfels Emilről, Brassó záros egyik képviselőjéről a „Nemere” a következő érdekes részleteket közli politikai szerepléséről: Trauschenfels Emil, brassói országos képviselő, már az abszolutizmus idejében kezdett szerepelni, s mert már föl-tünni kezdett a magyar nép egén az alkotmányosság napja, nagy tevékenységet fejtett ki az abszolutizmus megbuktatására. Összebarangolta a szász helységeket, beszélt, izgatott az abszolutizmus ellen, s az „ifju szász pártnak” az öreg Bömches s Wächter Frigyes-sel egyik matadora volt. Hogy mennyire hazafinak és magyarnak látszott T. ur ez időben, annak fényes példáját tünteti föl azon körülmény, hogy midőn gyermeke számára dajkát javasoltak, ekép nyilalkozott: „Gyermeke mellé okvetlen magyar dajkát kívánok, mert akarom, hogy még a tej is, mit magába vesz, magyar legyen.” 1867-ben hazafiai magatartása jutalmul nagy részben a brassói és vidéki magyarság protegálása folytán országgyűlési képviselővé választották. Mint képviselő hazafias magatartását általános elismerésben részesült annyira, hogy a király személye körüli ministerium mellé 2000 ft fizetéssel titkárnak nevezetett ki. Később a keleti vasut igazgató-tanácsosa lett. Ezalatt mandatuma lejárván, a szászok Brassóban tüntettek Trauschenfels Emil ellen s kitölönösen Gött János, a „Kronstädter Ztg.” szerkesztője kelt ki a magyar szász ellen. Trauschenfels Emil azonban nem jött zavarba, hanem fizesapott ószásznak s így ismét képviselő lett, a miért is hálából a Deutsche Ztg.-ba és a Neue freie Pressébe irogatott és a magyar elemet, a magyar kormányt folytonosan gyaláztá. Jött a koalicionális időszak s Trauschenfels Emil a Deák-pártból és klubból kilépett, de azért a Deák-pártban a szász képviselők egy része megmaradt és így a kilépett tag győzelme nem volt teljes. Arra kellett tehát minden erővel dolgozni, hogy a Deák-pártban maradt egyének megbuktatásának. Trauschenfels ur erőlködése újabb és körül-ményre irányulnak. S hiszszük, hogy czélját el is fogja érni, miután a szász papság és bürokrácia is e nézetet vallja s neki magának jó kolompasai vannak a K. Z.-ban és Czaminer Ede főerdészben, mely utóbbit Szlávny minisztersége alatt 600 ft évi állam-segély mellett a mesterséges haltenyésztés tanulmányozása czéljából Nemetsországon és Magyarországon megutaztatott, s ki ma is legőszintébb bámulója és uszályhordozója. Volt idő, midőn a főerdész ur is az „ultra” magyar hírben állott. De „tempora mutantur.”

— Két szerelmi dráma. A „Nagyvárád” a következő két szerelmi drámát írja le: Egy fiatal

kovácslegény már régibb idő óta szerelmi viszonyban élt egy csinos szobacizussal, a ki ismét szerelmi viszonyban állott még egy másik lakatoslegénnyel is, a ki viszont barátja volt a kovácslegénnyel. A két legény azonban mit sem tudott erről, mig nem a napokban feltárták egymásnak szívök eddig elrejtett titkát, minek a vége az lett, hogy a leányt egyesült erővel úgy elverték, hogy most betegem fekszik. A másik szerelmi dráma története pedig ez: Egy fiatal leány beleszeretett egy fiatal legénybe, a mint azonban ez a regényírók szerencsésjére rendszeren történni szokott, ez már oda adta szívét egy másiknak s így mi természetesen észre sem vette a leány vonalmát. A leány, ki a közönyösséget tovább nem tűrheté, szemrehányást tett a legénynek, ez azonban ritka őszinteséggel elmondá, hogy szíve már nem szabad. Alig mondja ezt ki, a leány egy már e czélra előre elkészítve tartott gyufaoldatot ivott meg. Az orvosi segély azonban jókor érkezvén, a leányt megmentették, a legény pedig erősen elhatározta, hogy nőül veszi.

Felelős szerkesztő: Szász Béla.

A t. cz. n. é. közönség meg van

Az 1873-ki bécsi világtárlaton érdem-éremmel kitüntetett

Első férfi cipő gyár

Kolozsvárt.

Azon kitüntetés, a melyben kéztényeim a világtárlaton a nemzet közli Jury által részesítették, a legvilágosabb bizonyíték arra nézve, hogy a gyáramban készült lábbeliek jószág, tartósság, csinos és izletes kiállítás tekintetében előnyvel kiállják a versenyt bármely külföldi gyár készítményeivel.

Az aratott dicsőletes siker arra ösztönzött, hogy a megkezdett pályán a kor igényeinek megfelelőleg, tovább haladjak; ennőlfogva gyáramat tökéletesen újjászerveztem, azt a legjobb szabásokkal láttam el és a legjelesebb munkaszerzőkkel szaporítottam, a minek következtében gyáramban bármely időben elfogad megrendeléseket, azokat a legpontosabban teljesíti és az ígért órára mulhatlanul kiszolgáltatja. Ezenkívül bárhol és bárki által készült lábbelieket is pontosan kijavít.

Kész férfi, nő- és gyermeklábbeliek a legnagyobb választékban találhatók.

Csapó Sándor.

-nyomdájában a határozott órára.

Minden betegnek erő és egészség gyógyszer és költség nélkül:

az igen kellemes

Revalesciere Du Barry

Londonból. (161—209)

Az igen jeles Revalesciere du Barry minden betegség, mely a medicinának ellentáll, meggyógyít, u. m. gyomor, ideg, mell, tüdő, máj, mirigy, nyaklárta, lélegzési, hó-jag és vese bajokat; gümők és aszkort, astmát, köhögést, emésztetlenséget, dugulást, hasmenést, álmatlanságot, gyen, geséget, aranyért, vizkört, lázt, szédülést, vértolulást, túlzást, rosszullétet, hányást a terheesség alatt, diabest, mé-lakort, osoványodást, csuht, köszvényt, (sápkort. — Kivonat 76,000 tanúsítványból oly felgyógyulásokról, melyek a gyógyászatnak ellenállottak.

64.210 sz. bizonyítvány.

Napoly. 17 ápril, 1862.
Uram! Egy májbetegség következtében két év óta borzasztó soványági és fájdalmas állapotban voltam. Nem tudtam irni és olvasni; testem minden idege reszeklett, gyomrom nem emésztett, aludni nem tudtam s folytonos idegzetes állapotban valék, mely ide oda taszigált, egy percz nyugalom nem adott s a legnagyobb buskomorságba ejtett. Sok orvos murította ki velem tudományát, de nem volt képes enyhét nyújtani. Kétségbeesésben megpróbáltam önmek Revalesciere rejjét a három havi használat után hálát adok az istennek. A Revalesciere legfőbb dícséretét érdemel, egáagságom teljesen visszaadta s azon helyzetbe hozott, hogy társadalmi állásomat smét elfoglalhattam. Mély hálával és teljes tisztelettel de Bréhan marquisse.

65.810 sz. bizonyítvány.

Neufchateau (Voger) 23. dec. 1862.

Leányom 17 éves korában a havi tisztulás kimaradása következtében borzasztó idegárgásban, az ugynevezett Vitis lánában szenvedett s az orvosok kételkedtek meggyógyítás lehetősége fölél. Azóta egy barátom tanácsára Revalescierevel tápláltam s ez a drága tápszer, minden esimerős bámulatára, teljesen helyre állítá: most tökéletesen egészségre. Ez a gyógyszer nagy feltűnést okozott s az orvosok, kik a bajt gyógyíthatatlannak tartották, most bámulnak gyermekemet teljes egészséggben láthatni.

Martiu, Offiziere Comptable en retraite.

Táplálék lévén a husnál, a Revalesciere áteseknél s gyermekeknél 50-szer olcsóbb a gyógyszeré.

1/2 fonta bádogszelvényben 1 ft 40 kr. 1 font 2 ft 50 kr., 2 font 4 ft 50 kr., 5 font 10 ft. 12 font 20 ft. 24 font 36 ft. Revalesciere kétszersült szelvényekben 2 ft 60 kr. 4 ft 50 kr. Revalesciere csokoládé porban és táblákban 12 kr. 24 kr. 48 kr. 72 kr. 96 kr. 120 kr. 144 kr. 168 kr. 192 kr. 216 kr. 240 kr. 264 kr. 288 kr. 312 kr. 336 kr. 360 kr. 384 kr. 408 kr. 432 kr. 456 kr. 480 kr. 504 kr. 528 kr. 552 kr. 576 kr. 600 kr. 624 kr. 648 kr. 672 kr. 696 kr. 720 kr. 744 kr. 768 kr. 792 kr. 816 kr. 840 kr. 864 kr. 888 kr. 912 kr. 936 kr. 960 kr. 984 kr. 1008 kr. 1032 kr. 1056 kr. 1080 kr. 1104 kr. 1128 kr. 1152 kr. 1176 kr. 1200 kr. 1224 kr. 1248 kr. 1272 kr. 1296 kr. 1320 kr. 1344 kr. 1368 kr. 1392 kr. 1416 kr. 1440 kr. 1464 kr. 1488 kr. 1512 kr. 1536 kr. 1560 kr. 1584 kr. 1608 kr. 1632 kr. 1656 kr. 1680 kr. 1704 kr. 1728 kr. 1752 kr. 1776 kr. 1800 kr. 1824 kr. 1848 kr. 1872 kr. 1896 kr. 1920 kr. 1944 kr. 1968 kr. 1992 kr. 2016 kr. 2040 kr. 2064 kr. 2088 kr. 2112 kr. 2136 kr. 2160 kr. 2184 kr. 2208 kr. 2232 kr. 2256 kr. 2280 kr. 2304 kr. 2328 kr. 2352 kr. 2376 kr. 2400 kr. 2424 kr. 2448 kr. 2472 kr. 2496 kr. 2520 kr. 2544 kr. 2568 kr. 2592 kr. 2616 kr. 2640 kr. 2664 kr. 2688 kr. 2712 kr. 2736 kr. 2760 kr. 2784 kr. 2808 kr. 2832 kr. 2856 kr. 2880 kr. 2904 kr. 2928 kr. 2952 kr. 2976 kr. 3000 kr. 3024 kr. 3048 kr. 3072 kr. 3096 kr. 3120 kr. 3144 kr. 3168 kr. 3192 kr. 3216 kr. 3240 kr. 3264 kr. 3288 kr. 3312 kr. 3336 kr. 3360 kr. 3384 kr. 3408 kr. 3432 kr. 3456 kr. 3480 kr. 3504 kr. 3528 kr. 3552 kr. 3576 kr. 3600 kr. 3624 kr. 3648 kr. 3672 kr. 3696 kr. 3720 kr. 3744 kr. 3768 kr. 3792 kr. 3816 kr. 3840 kr. 3864 kr. 3888 kr. 3912 kr. 3936 kr. 3960 kr. 3984 kr. 4008 kr. 4032 kr. 4056 kr. 4080 kr. 4104 kr. 4128 kr. 4152 kr. 4176 kr. 4200 kr. 4224 kr. 4248 kr. 4272 kr. 4296 kr. 4320 kr. 4344 kr. 4368 kr. 4392 kr. 4416 kr. 4440 kr. 4464 kr. 4488 kr. 4512 kr. 4536 kr. 4560 kr. 4584 kr. 4608 kr. 4632 kr. 4656 kr. 4680 kr. 4704 kr. 4728 kr. 4752 kr. 4776 kr. 4800 kr. 4824 kr. 4848 kr. 4872 kr. 4896 kr. 4920 kr. 4944 kr. 4968 kr. 4992 kr. 5016 kr. 5040 kr. 5064 kr. 5088 kr. 5112 kr. 5136 kr. 5160 kr. 5184 kr. 5208 kr. 5232 kr. 5256 kr. 5280 kr. 5304 kr. 5328 kr. 5352 kr. 5376 kr. 5400 kr. 5424 kr. 5448 kr. 5472 kr. 5496 kr. 5520 kr. 5544 kr. 5568 kr. 5592 kr. 5616 kr. 5640 kr. 5664 kr. 5688 kr. 5712 kr. 5736 kr. 5760 kr. 5784 kr. 5808 kr. 5832 kr. 5856 kr. 5880 kr. 5904 kr. 5928 kr. 5952 kr. 5976 kr. 6000 kr. 6024 kr. 6048 kr. 6072 kr. 6096 kr. 6120 kr. 6144 kr. 6168 kr. 6192 kr. 6216 kr. 6240 kr. 6264 kr. 6288 kr. 6312 kr. 6336 kr. 6360 kr. 6384 kr. 6408 kr. 6432 kr. 6456 kr. 6480 kr. 6504 kr. 6528 kr. 6552 kr. 6576 kr. 6600 kr. 6624 kr. 6648 kr. 6672 kr. 6696 kr. 6720 kr. 6744 kr. 6768 kr. 6792 kr. 6816 kr. 6840 kr. 6864 kr. 6888 kr. 6912 kr. 6936 kr. 6960 kr. 6984 kr. 7008 kr. 7032 kr. 7056 kr. 7080 kr. 7104 kr. 7128 kr. 7152 kr. 7176 kr. 7200 kr. 7224 kr. 7248 kr. 7272 kr. 7296 kr. 7320 kr. 7344 kr. 7368 kr. 7392 kr. 7416 kr. 7440 kr. 7464 kr. 7488 kr. 7512 kr. 7536 kr. 7560 kr. 7584 kr. 7608 kr. 7632 kr. 7656 kr. 7680 kr. 7704 kr. 7728 kr. 7752 kr. 7776 kr. 7800 kr. 7824 kr. 7848 kr. 7872 kr. 7896 kr. 7920 kr. 7944 kr. 7968 kr. 7992 kr. 8016 kr. 8040 kr. 8064 kr. 8088 kr. 8112 kr. 8136 kr. 8160 kr. 8184 kr. 8208 kr. 8232 kr. 8256 kr. 8280 kr. 8304 kr. 8328 kr. 8352 kr. 8376 kr. 8400 kr. 8424 kr. 8448 kr. 8472 kr. 8496 kr. 8520 kr. 8544 kr. 8568 kr. 8592 kr. 8616 kr. 8640 kr. 8664 kr. 8688 kr. 8712 kr. 8736 kr. 8760 kr. 8784 kr. 8808 kr. 8832 kr. 8856 kr. 8880 kr. 8904 kr. 8928 kr. 8952 kr. 8976 kr. 9000 kr. 9024 kr. 9048 kr. 9072 kr. 9096 kr. 9120 kr. 9144 kr. 9168 kr. 9192 kr. 9216 kr. 9240 kr. 9264 kr. 9288 kr. 9312 kr. 9336 kr. 9360 kr. 9384 kr. 9408 kr. 9432 kr. 9456 kr. 9480 kr. 9504 kr. 9528 kr. 9552 kr. 9576 kr. 9600 kr. 9624 kr. 9648 kr. 9672 kr. 9696 kr. 9720 kr. 9744 kr. 9768 kr. 9792 kr. 9816 kr. 9840 kr. 9864 kr. 9888 kr. 9912 kr. 9936 kr. 9960 kr. 9984 kr. 10000 kr.

Kolozsvárt: Binder Károlynál. Debreczenben: Miklóvics István. „Kigyóhoz” címzett gyógyszerárban. Dunaföldvár: Nádháza Pálnál. Brassóban: Fabik Ede és Jekeliusz. Gyula-Fehérvárt: Mihelyes Zsigmond gyógyszerésznél. Marosvásárhely: Fogarassy Demeternél. Pesten: Török Józsefnél. Temesvárt: Quiriny Alajos és a város gyógyszerárban.

